

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในทุกวันนี้ มนุษย์ต้องอาศัยอยู่กับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกสะสมมานานหลายชั่วอายุคน ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์น้ำแข็งขั้วโลกละลาย เนื่องจากอุณหภูมิโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กระแสน้ำในมหาสมุทรเปลี่ยนทิศทาง ก่อเกิดพายุหมุนขนาดใหญ่ที่มีอำนาจทำลายล้างสูงเมื่อมีโอกาสเคลื่อนตัวขึ้นฝั่ง หรือการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศทำให้ในฤดูแล้งจะแห้งแล้งและเกิดไฟป่าทำลายล้างธรรมชาติ สัตว์ป่าหลายชนิดสูญพันธุ์ ที่เหลืออยู่ก็ขาดแคลนที่อยู่อาศัยและอาหาร รวมถึงสภาพความชื้นที่ไม่ปกติ แต่พอเหมาะแก่การเจริญเติบโตของเชื้อโรค ทำให้เกิดโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (AI Gore, 2007: DVD)

จากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทำให้นักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการ รวมถึงสื่อมวลชนหลายชาติ ตระหนักถึงภาวะโลกร้อนอย่างจริงจังมากขึ้น ได้มีการศึกษาหาหลักฐานเพื่อสนับสนุนสมมติฐานของสภาวะที่อาจเกิดขึ้นกับโลกในอนาคต โดยพบว่าก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ที่ถูกปล่อยออกสู่บรรยากาศในปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในหลายประเทศทั่วโลก ตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ไร้ขีดจำกัด เป็นสาเหตุการก่อเกิดมลพิษที่ทำลายสมดุลทางธรรมชาติ (ศูนย์วิเคราะห์ทดสอบสิ่งทอ, สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2554 : ออนไลน์) ซึ่งนอกจากการปล่อยมลพิษจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงจากน้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ เพื่อใช้ในการคมนาคม จะทำให้เกิดภาวะเรือนกระจกแล้ว ยังมีการปล่อยของเสีย ขยะมูลฝอย และกากอุตสาหกรรม ลงสู่แหล่งน้ำ รวมถึงมลภาวะทางเสียงที่อาจสร้างปัญหาสุขภาพต่อมนุษย์ด้วย

ปัจจุบัน กลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีการพัฒนาและขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่ก่อให้เกิดมลภาวะค่อนข้างมาก (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2554: Online) จึงเริ่มเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ปรับกลยุทธ์การดำเนินงานในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมจึงกลายเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมจึงเป็น

หนึ่งในวิธีที่จะสื่อให้ผู้บริโภคและผู้มีส่วนได้เสีย ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของกิจการด้วย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบว่าภาคอุตสาหกรรมให้ความสำคัญต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด โดยวัดจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และศึกษาถึงผลกระทบของคุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น โดยเลือกศึกษาจากรายงานประจำปี (Annual Report) ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลสำคัญ ตามหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลและสาระสำคัญในการดำเนินงานของกิจการ ดังที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ และเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ที่นอกจากจะมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปแล้ว การดำเนินกิจกรรมทางการผลิตของกลุ่มธุรกิจดังกล่าว มักก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและก่อให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง (สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม, 2551: Online) โดยข้อมูลผลจากการศึกษาที่ได้ สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการกำกับดูแลกิจการให้มีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่เหมาะสม สร้างความโปร่งใส เพื่อประโยชน์ต่อกิจการในการตัดสินใจวางแผนนโยบายการดำเนินงาน และสำหรับนักลงทุนในการส่งเสริมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของไทยต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของกิจการที่มีผลต่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการค้นคว้าวิจัยในอนาคตหรือนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปประกอบการตัดสินใจในการวางแผนนโยบายการดำเนินงานของกิจการได้

1.4 นิยามศัพท์

คุณลักษณะของกิจการ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกิจการ ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย ขนาด โครงสร้างเงินทุน อายุการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานทางการเงิน การถือหุ้น โดยชาวต่างชาติ ประเภทผู้สอบบัญชี และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (โชติญาณ หิตะพงศ์, 2549)

บริษัทจดทะเบียนกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง บริษัทที่มีหลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียนหรือซื้อขายได้ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม ทั้งหมด 80 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2554: Online)

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการจัดรูปแบบที่มีขนาดและทิศทาง การใช้ แก๊ส ใช้น้ำ ประหยัด พลังงาน ปลอดภัย และควบคุมทรัพยากรในระบบสิ่งแวดล้อมให้สามารถเอื้อประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534)

ISO (The International Organization for Standardization) หมายถึง องค์กรอิสระซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2490 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับผิดชอบในการกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับมาตรฐานสิ่งแวดล้อม การตรวจประเมินการจัดการสิ่งแวดล้อม การประเมินความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับอุตสาหกรรมบางสาขา การแสดงผลการรับรองผลิตภัณฑ์ และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในวงจรของผลิตภัณฑ์ (บริษัท ควอลิตี้ อัลติแม็ท (ประเทศไทย) จำกัด, 2553: Online)

ISO 14000 หมายถึง มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ครอบคลุมตั้งแต่กิจกรรมการออกแบบ การผลิต การส่งมอบ และการบริการ มุ่งเน้นให้องค์กร มีการพัฒนาปรับปรุงสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง (สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์, 2553: Online)

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการจัดการและการดำเนินงานของบริษัทเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงข้อบังคับและข้อกำหนดต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการรายงานเกี่ยวกับคดีความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (อิสริย์ โชว์วิวัฒนา, 2553) โดยวัดจำนวนการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีจากดัชนีการเปิดเผยข้อมูล